

AN-HA-BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
EDITION EN QUANG-Ô DE L'APPEL

Organe d'Informations Agricole, Commerciales et Industrielles

NHÀ BÁO Ở TÀI ĐƯỜNG - Boulevard Delanoue - Cantho
Directeur Politique: TRẦN Đ. C. CH. A

PHẠM-KY-XUONG
CHỦ-BÚT

Về việc mua bán hay là
mua bất-trình hay là gở
bãi đăng báo xin đề thơ
cho M. Đ. Văn-Y quản-ly

Lúc mua báo xin các
ngài chiếu cố, gửi số liền
luôn, bản-quản lý làm
thâm cảm.

DEP. 100
N. 909

Đ. VĂN-Y
QUẢN-LY

Giá bán nhật trình
AN-HA

Trọng năm.....5400
Sáu tháng.....3 00

Giá bán riêng nhật
trình L'APPEL

Trọng năm.....6400
Sáu tháng.....4 00

Giá bán chung hai bản

Trọng năm.....10400
Sáu tháng.....6 00

NHÀ CÔNG SỞ TÂN AN CÁN THO

Vì sáng có chỗ rồi, nếu có cái đồng hồ lớn để trước
công sở thì rất hữu dụng

Sở với các tỉnh thành khác ở
miền Hậu-giang xứ Nam-kỳ,
châu-thành Cánh-thờ được dựng về
giải nhứt, chằng những phò-
phương cũng đượng sả được
xinh-hệch sạch sẽ mà thời lại còn
bể công thương kỹ-nghệ ngày xem
thềm có vẻ phồn-thịnh, lần hòa
lên mãi. Nhứt là mấy năm sau đây,
nhiều hãng nhiều tiệm mở ra thêm,
đường bộ được thông thương, có
xe ô-tô chạy khắp các tỉnh lân-cận,
tiện bề thương khách vắng lại.
Nhơn các nẻo tân-hóa nói trên đây,
nên châu-thành Cánh-thờ sở người
cư ngụ hiện kiếm kế ước được 4,
5 ngàn, tính ra thì bội-nhi hơn 6,
7 năm trước kia.

Làng sở-tại chính là làng Tân-an,
là một đại-thôn trong bốn tỉnh,
nhơn-sở đông-dào, công-nho giàu
thanh, nên chi làng tạo-dành một
toa Công-sở rất nguy-nga đẹp đẽ.
Toa Công-sở sáng tạo năm 1904
thật là một toa đồ sộ làm-liệt của
hàng công thự trong Binh-thanh,
2 tầng lầu cao vợi, kiểu vẻ tốt-tươi
trong sạp đất qui-cũ, chĩnh-lé, đèn
lục-hội-nghi-vệ lung, hương-chực
mỏi ông tùy phẩm phân ngói, đầu
có ban ghê đồ, xem ra có nghi-tiết
nghiêm-trang lắm. Toa công-sở
trong có nghi-tiết, ngoài xem đẹp-
đẽ, thế thì rất xứng đáng cho một
tỉnh-thành sung-mậu như tỉnh
thành Cánh-thờ đây; song có một
điều đáng tiếc, kỹ giả xin vô là ma-
tiết, vì thấy một Toa nguy-nga
xinh đẹp sừng sững cao ngất đứng
giữa châu-thành, các xứ thương-
gia du-khách, lúc nhân bộ đến
đây là nao-chàng đứng chơn ngoạu
khán cái toa cao-vợi tốt-tươi này
sao? Những thương-gia du-khách
nào mà trông đến cảnh Toa công-
sở này mà được khoái-mục rồi; le
khi cũng có cái điều tiếc như kỹ-
giả tiếc hôm nay đây. Cái điều tiếc
của kỹ-giả đây chằng chi khác hơn
là một cái "Đồng hồ lớn" ban đêm
có chieu ngọn đèn điện để gần
chỗ lầu cao trước Toa công-sở cho
bà-tinh xem giờ. Cái điều tiếc
đây tương-chàng qua là điện-lập
lại mà thôi, vì kỹ-giả cũng biết
ràng, lúc sáng tạo Toa công-sở
này, lang cũng chú ý đến điều đó,
nên chi trên lầu cao phía trước có
chứa một chỗ để để cái đồng
hồ lớn nói trên kia.

Chàng phải là nhơn-dân không
có đồng hồ mà xem giờ, song giờ
đó là giờ của Hương-dàng, của

quốc-gia, tất nhiên ai ai cũng lấy
đó mà làm hàng lệ. Và lại: hiện
kinh-nhiệm tỉnh như Chaudor,
Rachgia, Mỹtho v.v... v.v... Nơi
Toa Công-sở hoặc nơi Nhà chạ
đều có để đồng hồ lớn chi giờ.
Kinh đô Saigon có nhiều chỗ để,
nhứt là nơi Chợ mới Hall central,
nhà nước còn để tới 3 cái 3 bề rất
tiện cho nhơn-dân liêu muốn biết
giờ khác xem đó thì thấy hiện.

Như năm 1921, lời tháng No-
vembre - Decembre tại châu-
thành Cánh-thờ, đúng 12 giờ trưa
cổ bản lên một tiếng súng đồng,
người người đều cho là sự hựu-
động, vì khi nghe tiếng súng đồng
nó lên, thì ai nấy cũng rõ lúc bấy
giờ là 12 giờ trưa, chằng chút
nghĩ-ngờ chi hết, ấy là giờ của
nhà nước, ai cũng do nơi đó mà
sửa giờ của mình. Thật là một việc
chàng những có ích cho những
người không có đồng hồ, hoặc
kể làm mướn, người làm thợ lại
con có ích hơn nữa. Vì hàng này
thương hay khởi công làm việc lúc
1 giờ, 1 giờ rưỡi chiều, he nghe
tiếng súng nó đã biết là 12 giờ
trưa, trong giây phút sửa soạn kế
đi đều phân sở thì đúng giờ làm
việc. Từ khi vấn tiếng súng đến
giờ, ai nấy cũng có lòng tiếc.

Một châu-thành đông-dào dân-
cư như Cánh-thờ, Toa công-sở lại
cao đẹp, lại sẵn có trí cho để đồng
hồ, thêm đây là điều công-ích cho
đàn, tướng-lang Tân-an cũng nên
xin quan trên xuất tiền công-ulo
mà thi hành việc ích lợi chung này
là mua 1 cái đồng hồ lớn để trên
cửa nhà công-sở của làng được
đàn-chung tiện xem giờ khác lúc
bầu đêm và ban ngày.

LE HẢO-ĐẠI

Một đàn ăn cướp

Một đàn ăn-cướp rất lợi hại, (bởi có
lời đầu đàn là một kẻ uất-vi-
manh, bay lâu đã nhiều lần tu-tập tu-
nô mà nhiều lần may tay phụ-giả ở
miền Vinh-long - Sudec - Cantor -
quan trên đang có tờ tạp-ná này quan-
tự-phần 20 người rồi phân-
tâm 2 đạo để đàn 2 nửa gần 1 cũ,
một tên chệp, của một người Annam
cả hai đều ở tại An-thu thuộc v-
quan Cánh-thờ tỉnh Mỹtho. Đạo thứ nhất
ở Chyơn hiệp nhau ngồi một cái xe
nơi nọ "Fiat" số 5398 - Đạo thứ
nhu ư một chiếc ghê tương ở miền
Mỹtho (Vinhlong) ở nơi.

Tối bữa 4 Jala rồi đây, 2 đạo ăn-
cướp khác kỹ giấp nhau tại chỗ hẹn

đang có ra tay ăn cướp. Dùng 8 giờ
lời đạo đi xe-hơi trước chờ hẹn
gần chợ An-hữu nói phân nhau ra:
lớp 3 đưa, lớp 4 đưa, lớp 2 đưa đi rải-
rải ra chợ và chờ chờ vẫn còn một
lớp thì lên núp sẳn nhà lên chệp giấp
do mà chờ tình Chàng bao-lâu-lâu
"thủy-thuyền" đó, một phân nhơn
đều núp sau nhà trước Annam phụ hộ
ma đợi giờ xấp rấn. Con tên đầu
đàn thì hiệp cùng, 5 tên thủ-hạ cầm
súng kéo ra chợ áp thế ngăn giữ
chàng cho xóm xng ứng tiếp. Khi
đang giờ cướp giấp, lên đầu-dàn, bản
bông lên trời một tiếng súng linh, thì
đạo nào mai phứt đầu, cứ việc xấp
vô an-hang. Bao-tinh nhà chệp bị
bình-táo đương chờ hỏi, ăn cướp
và tài gia hồn chôn chằng bao-lâu
bình-táo (tài gia hệp) bị ăn cướp
bản chệp 1 mạng và một người bị
trọng thương. Bị hát thế, bình-táo
phải nhương chộp-hàng nó mất tình
khuan đon. (Nghé đầu bị mất tình
gấp về bực về xấp cùng quân do cả
thầy gần 3.000\$0).

Còn đạo đánh nhà Annam, tài chủ
biết thế khó nờ ở đương, nên tìm
đường trốn trước để cho chúng nó làm
chi mặt sức. (Nghé nói mất bạc 1.300\$
và 800\$ vàng và quần áo). Lúc ăn
cướp an-hang thì ở ngoài thiên hạ đều
hay (vì mới 8 giờ sáng còn sớm qua, ai
nấy còn thức) lại nhờ sức thầy Cai-
long sơ lại và người biên của thầy,
cả hai đều cầm súng bắn ăn cướp và
độc-suất dân làng xông vô liếp cứu.
Bên phe ăn cướp, một tên bị đạn từ
trên lên tại đó và một tên bị trọng
bình đi hết nôi; lúc này tiếng la in
ôi, mớ trống vang vầy, lại tiếng súng
bắn nghe không giết, chàng khác nào
một đàn giặc nhỏ kia vậy.....Đội
cướp-khẩu thấy thế bình suy, tình
bề thối-tàu, bèn xúm nhau khiến thầy
thông chệp và thầy bị bình bỏ lên xe
hơi, rồi chia làm 2 đạo như trước
(bộ thì hơi mớ máy chạy "90 à
l'heure" còn thầy thì ghé lờng chệp
"úp lưng sát mớ") được tâm phương
đào trú - Bao chạy thầy, dân rước
theo không kịp phải lạc đầu; đây có
đạo chạy bộ, dân rước theo bèn gỏi
khí chúng nó đến đờ-hơi Mỹtho (Vinhlong) chúng nó cầm súng dọa
mấy người tại-công và coi máy chệp
duc-a-moteur, huộc phật lập tức xả
máy đó đưa xe chúng nó qua bờ bên
khai thời máy ở bên kia sống lại có
cát xe hơi của 2 người tây là M.
Fabry và M. Nicolai đang đợi đó mà
qua sông được đi về Saigon. Khi đó
qua đến đờ, xe ăn cướp lên bờ chạy
lì rôi, kè 2 người tây mới thấy dân
rước theo đồng đây, la o om sòm
ở bờ bên kia, thì mới hay rằng các
kẻ mới chạy vọt đi rồi đó là xe ăn
cướp, tức tức M. Fabry và M. Nicolai
xuấn nhay lên xe cùng mình quấy
rối tại rước vạt bên ăn cướp. Chúng
ta chạy học học đến đờ hơi Cai-von -
Cánh-thờ, coi thế khó nờ qua sông Ba-
ac cho mau được, phân ở sau xe hai
người tây dưới theo, nên chúng nó
tonghe nhảy xuống ruộng chạy mau,
sở xe-hơi lại đó với một cái thầy ma
và 1 tháng trong lịch nam-treux. Chyưng
xe 2 người tây và dân sự đến nơi,
mới truy hồ lên rồi bắt các xe-hơi với
lên ăn cướp bị bình và điệu thầy tin

Máy nói (TELEPHONE)

Xứ Nam-kỳ ta hiện nay máy-nói
(telephone) chạy gần khắp các tỉnh,
ấy cũng như ở nhà nước Langsa
khai-hóa mở-nang trong xứ này.
Máy nói thật là rất tiện ai ai cũng
đều rõ, như ở Cánh-thờ đây cách xe
Saigon trót 152 kilomètres, mà 2
người dùng máy nói mà nói chuyện
với nhau thì dường như đứng đầu
mặt mà chuyện vãn vậy.

Đây là một thí-vử thường vầy,
chờ còn cách xa mấy ngàn
kilomètres đi nữa đầu có máy nói
thông-dồng nhau thì việc tiếp-
chuyện nhau cũng như đứng gần
nhau mà nói vậy.

Thật kỳ-bay máy nói đây rất tại
tri đáng cho người sùng kính lắm!
Nhơn dịp nói về máy nói đây là
cũng nên truy-nguyên ra cho biết
người chế-tạo máy nói là ai?
(Nguyên do máy nói chế-tạo ra bởi
tay một người nước Mỹ American)
tên là Graham Bell. Khi làm xong
máy nói rồi thì Graham Bell có
đem ra đầu-xảo về cuộc bách-miền
kỷ-niệm của xứ Philadelphia ngày
9 Mars năm 1876.

Đem máy telephone bày trên
một cái bàn nhỏ cho ai nấy xem;
nhưng mà thân-oid lúc bấy giờ
thiên-hạ kè qua người lại đập đầu
trời 6, 7 tuần lễ mà không một ai
thêm ngó ngán đến, còn Hội-dồng
coi việc đầu-xảo thì cho là một cái
đồ chơi của trẻ nhỏ mà thôi.

Máy đầu, nhám bữa nọ có vua
nước Brasil và Hoàng-hậu Therese
đi xem các cuộc đầu trong đó, khi
vua gặp mặt Graham Bell bèn bắt
tay chào hỏi một cách rất thân-
thiết, vì vua Brasil vẫn biết ông
Graham Bell trước là người thông-
thái, có làm giáo-sư dạy trường
cầm-diệp thuở nọ. Vua bắt tay
ông rồi hỏi xem máy-nói đang để
trên bàn đó. Đoàn ông Graham
Bell bảo vua kè tại vào ống-nghe

ăn cướp trở về An-hữu cho đồng làng
giải nạp tới quan.

Cái xe-hơi "Fiat" số C. 5317 mà
bọn ăn-cướp dùng đi đây lại cũng
trùng số xe của M. Trương-van-Tuấn
nhà ở đường Quai đư Cambodia số
44 tại Chợ-lớn. Sau rồi lại xe đó, ăn
cướp làm số giả, chệp xe của M. Tuấn
ở Chợ-lớn cũng là Fiat số C. 5317 vậy,
thì còn năm yên nờ nhà của M. Tuấn,
chờ không có cho ai mượn đi đâu
hết.

Sở một thám Vinhlong còn đang
theo dấu bọn "Đạo chích" này mà
năm đầu chúng nó.
Quả chừa, ăn cướp dùng xe hơi đi
cướp giấp, máy là chúng nó nghe
đường chạy, mới bắt được xe như
vầy, nếu gặp đường liền nờ tháng...
ở hồ 1 tương khí chằng đờ gl. mà theo
chờ kịp chúng nó...!

Thế-Trung

Tri-Trung-Hòa

Đm-Dược-Phòng Cánh-thờ

TAM SẮC BỒ HOÀN TRI các chứng hư
nhược, đờn-ông, đờn-bà, con nil
đều dùng được cả, đờn-bà không có
con, bông lâu sẽ có con, v.v. mỗ
ve.....1\$ 50

CƠ MỸ ĐỀ KINH BẠCH ĐAI HOÀN
tri chứng đờn-bà đàng kinh nguyệt
không đều, huyết bạc, mỗ ve.....1\$00

BỒ ĐỀ THẬN ĐƯỢC THỦY TRI chứng
hư và hư huyết, mỗ ve.....0\$40

HỎA ĐAM CHỈ KHAI TĂNG TRI chứng ho
lao, ho gió, mỗ bao.....0.10

NGŨ LÂM BẠCH THƯỢC HOÀN TRI chứng
xiết-trước, bạch-trước, huyết trước,
lâm trước, mỗ ve.....0.40

Ồ KẾ BẠCH PHỤNG HOÀN TRI chứng
hư thối, liêu-sảng, kinh nguyệt bất
đều.....1 hộp 2 hoàn.....0.60
1 hộp 1 hoàn.....1.20

ĐƯỜNG HUYẾT BỒ THẬN TRI
chứng thân-thể suy nhược, bổ đường
nguyên khí mỗ ve.....0.60

TIÊU SỤT TIẾT THỂ LIỆ TRI chứng cầm
tiết con nil ăn uống không tiêu mỗ
ve.....0.50

BÍC ĐỪNG KHẨN ĐƯỢC TRI bệnh con
niết hai lần, mỗ ve.....0.50

THIÊN TANG BỒ TÁ HOÀN THUỐC BỒ TÁ
mỗ ve.....0.10

LẬP CHỈ TANG THÔNG MỖI CHỈ...0.10

TIÊU NHÍ CAM-TIẾT TANG THUỐC SÁNG
lại mỗ chỉ.....0.10

NHƠN SÂM BẢO SIÊNG MỖI CHỈ...0.30

HỒNG BẠCH LỢI CHƯỜNG MỖI CHỈ...0.20

Tri-Trung-Hòa
Tiệm thuốc bắc, tại đường cầu-lầu
lục-tinh số tại 32 CÁN-THO

Cuộc công danh

Cuộc công danh không không có có,
Cớ rằng không, không có cũng ư.
Nào ai hay trời đất những bao giờ,
Mà chắc được non sông là mấy tuổi?
Hồn hồn nhứt đại khối
Điền điền như nghé quăn
Lợi lòng ra ai cũng có quốc thân,
Mang lấy nờ, lẽ lần khản kh ông trả.?
Cuộc kim cở bấy thời lại xót,
Cái râu mày nào biết đại hay khôn..!
Trăm năm cũng một tiếng đồn l

(recepteur) còn ông ta thì kè miệng
vào ống-nói (transmetteur) rồi nói
cho vua nghe, rồi đòi lại vua nói
ống nghe. Nghe xong vua lấy làm
ngạt-nhiên bỏ tịch sững-sờ, lấy
làm lạ bèn hó lớn lên rằng: ô! ô!
cái máy này nó nói rõ ràng quá
mà...!

Lúc đó cả thầy thiên hạ đang
xem cuộc đầu-xảo và bản Hội-dồng
kiểm xét cũng nhau chỵ lại, kè
nghe người nói, kè nói người nghe
đều trầm-trố khen ngợi. Hội-dồng
đầu-xảo bèn hoàng-nghinh sự chế-
tạo máy telephone của ông Graham
Bell. Ấy mới biết cái vật nờ là đồ
chơi của trẻ con khi này mà bây
giờ là một cái máy rất thần-hiệu,
cả đến nay được 50 năm mà khắp
hoàn cầu đồng-trọng dụng đó.

Allo! Allo!!!

Nghệ hát ở xứ mình

(Tiếp theo)

Số báo rồi, bi-nhân đã bàn về cách nghệ danh dự và phẩm-giá của nghệ hát cải-lương ở xứ mình. Nay xin luận về cách chưng dọn trang, lớp và đồ đạc. Trước hết bi-nhân rằng về cái hay, cái đẹp của người, rồi sẽ chỉ chỗ khiếm thiếu của mình. Là mong cho những nhà có tư-bản có ý muốn bảo tồn nghệ mỹ-thuật nước nhà được có giá-trị và hình-thức như của người vậy.

Cái cơ-xảo về nghệ hát ở xứ người rất nên huyền-diệu, và lớn lao không biết đâu mà nói đặng. Như rạp Opéra ở Paris và nhiều rạp nữa như Odéon, Gymnase, Théâtre-Français, Gaité, v.v. thì cách đồ-sộ và xáo-đẹp về Architecture (1) cũng đủ phục rồi. Thời, còn nói chi, về đồ chưng vai tuồng (décor) thì còn cái-kỳ huê-mỹ khéo lạ có ai bằng.

Như mới đây, tôi được xem cuốn Peintre-décorateur của Gustave Coquiol là một nhà trước-tác về bi-kịch, có một khoản nói rằng: «muốn chưng một cái đèn đài thì phải làm cho nó cao như nóc nhà thờ, vẽ vàng sơn bạc, và chưng dọn những đồ quý tốt như nhà cự-phủ phong-lưu và oai-dông.»

Muốn chưng một cái rưng xanh, thì phải làm cho nó sâu-thẳm, nhiệm màu; xa trông những cây to, nhánh bự, đã chết, rêu đeo, và phải làm cho ra «sống» những tiếng chim liêu liêu trên nhánh, những động cón-trùng rền rì dưới cỏ. Thì hình giả mới có cái tâm thần tương-tượng đến thú làm sơn, mới có vẻ tri vào đám rừng rậm, cây cao như người u ám mộng. Rồi đến phen con hát, hoặc diễn lớp anh tiên, hoặc diễn người thất-vận, thơ thơ, thần thần trên diễn-tràng. Mà hình-giả trông vào tương-thiết, thì mới có chỗ hay của người sắp tuồng cho.»

Xem đây thì đủ rõ, nghệ hát của người rất dung dăng là thế nào. Lại nữa, những đồ chưng vai tuồng của người, không có dung hoai như của mình vậy. Mỗi tuồng hát, mỗi đồ đồ riêng. Bởi thế nên những đồ chưng ấy không có làm cho thiết chắc đầu, hoặc làm bằng giấy thường, hoặc bằng carton, v.v. tùy theo mỗi rạp mới có ý-tư riêng.

Vì vậy nên hạn hát lớn phải dùng nhiều người, như: lồng-lý, lữ-hàng thủ-bồn, thơ-ký, v.v. là những hàng lo về việc lý-tài và sắp-đặt bề ngoài. Còn những hàng lo về trong diễn-tràng như: thầy tuồng, thầy lớp, thợ hoạ, thợ mộc, dọn lớp, thợ đèn, thợ chiếu ánh (2), thợ chế đồ y-phục v.v. Mà hết lớn thuyền thì lớn sống, số người đóng như thế, thì tức nhiều rạp hát phải cho to lớn mới được. Ngoài ra sự to lớn ấy, thì nó còn có vẻ nguy-nga như đèn vua, điện hầu, Gấm ra cái tên nó thì đáng cho là đến-hát, chứ không phải rạp hát.

Thế thì cuộc hát của người rất nên to tát. Còn của mình thì khiếm sút rất xa. Vậy những nhà có tư-bản mà muốn bánh-trương ra cuộc này thì phải làm thế nào? Phải có vốn lớn, phải dùng người cho có thiên-tư về nghệ hát mà chấn chỉnh lại cho hoàng toàn thì lo gì một ngày kia xứ mình không nổi tiếng!

Ở Namkỳ, có 2 rạp hát cải-lương danh-tiếng như là Văn-hi-Bang và Tân-Thịnh. Song cũng có nhiều chỗ sơ-sốt chút đỉnh....

Tóm lại, ngoài ra hàng báo-giới thì nghệ hát cũng rất bổ ích cho tinh-thần và tư-tướng lắm. Nhưng nhiều người không lấy mà làm quan-hệ cho vận-mạng nước nhà đâu! Bởi thế, nên có nhiều lần tuồng nó mau dục lòng

(1) Mỹ-thuật về cách tạo-dựng và tạo-xảo đến đại nhà cửa tùy theo thể-lệ-lối-định.

(2) Đồ-chợp những lớp có tên, thanh; hoặc máy bay cho thiết tạc như ở người (y-nhiên).

Thuốc trị bệnh thiên thời

- 1- Bỏn qui (một lượng rưỡi)
- 2- Trâm hương (ba lượng, thứ tốt)
- 3- Mộc hương (hai lượng)
- 4- Đinh hương (ba lượng)
- 5- Hột sặc (một lượng rưỡi)
- 6- Hồ phách (ba lượng, thứ tốt)
- 7- Tê lân (hai lượng)
- 8- Châu thần (ba lượng) vị này phải để riêng.

Trong bảy vị thuốc trên ở đây thì hãy đến tiệm thuốc Bắc mà mua, và biên nó sao và tán luống cho tiện.

Rồi đem về lấy gạo cũ nấu cháo, chắt lấy nước bỏ xdt. — Trộn nước cháo với thuốc này cho đặc mà vô viên nhỏ bằng đầu ngón tay út.

Gón vị Châu-Thần cũng mua tại tiệm thuốc và biên nó phi thủy sản rồi đem viên thuốc ấy lăn vào châu-thần làm dạ thuốc và đem phơi khô.

Cách uống thuốc

Khi nào người bệnh bị ù-tả nằm ba lần rồi, phải uống tám viên thuốc này với nước trà, rồi cách một giờ đồng hồ phải uống thêm năm viên nữa thì cảm nữa tức thì.

Có khi bệnh nó gạt người, hề uống thuốc vào, người bệnh nữa thuốc tưởng như không chịu thuốc. Là tại sao? Ấy bởi dờ vật-thực ăn không tiêu, bị nhét đầy trong ruột và bao tử, nên khi thuốc vào bao-tử (1) bị ngộp, thuốc phải tháo trục nữa ra, như về nước dầy hề dờ thêm thì nó phải trảng không lạ chi.

Vậy phải lĩnh trí mà cho người bệnh uống tám viên thuốc này, thì phải cho uống chút nước trà đậm cho khỏe.

Bệnh trở

Bệnh thiên-thời hay biến ra bệnh khác, nếu ta không nghĩ trước thì cứu không kịp ắt phải chết ngay.

Bệnh trở như vậy: Khi người bệnh ia nữa đặng ba bốn lần rồi thì:

- 1- vọt bẻ một hồi rồi chết.
- 2- hoặc khác nước lấm, uống nhiều qua rồi chết.
- 3- hoặc bị đái, bị ỉa rồi chết.

Vậy muốn ngừa vọt bẻ thì phải lấy gừng đánh lạng, chà vai, nhượng tay nhượng chơn, như cao giỗ vậy. Hễ vọt bẻ thì khi mà cứu bệnh, vì trong khi vọt bẻ, máu (le sang) nó chuyển-động nương theo đó mà nhà nước nhớt ra, khi nước nhớt này chảy vào ruột, vào bao-tử, thì người bệnh phải đi sóng ra nước trắng (nhớt này Annam ta kêu là máu trắng người Langsa gọi là plasma) bệnh thiên-thời nguy-hiểm lại chỗ này nên khó trị. Trong lúc máu trắng xuất ra khỏi máu đỏ thì ngũ tạng chuyển-động, từ chỉ hoàng-hốt, tinh thần sáng sủa lúc này thân thể mệt mỏi quá sức, đường máu ngưng lại mà chết.

2- Người bệnh, khác nước đôi uống đặng cho uống, nhưng phải cho uống một chút nước cháo gạo trâm-mễ đặng cho khỏe và bớt khác nước.

3- Có khi bệnh hết là mùa, rồi bị bị đái bị ỉa:

a) phải lấy gốc cây chuối thối, móc khúc giữa đem nhỏ, rồi đắp tại đi.

b) phen phi tán nhỏ rồi hòa một muỗng phen với một muỗng nước lá trợn cho đều đổ vô rưng, thì đái liền.

Khi bệnh mạnh

Khi bệnh mạnh đặng cho ăn cơm, hai ba bữa đầu phải cho uống nước cháo trâm-mễ, rồi sẽ nấu cháo gạo củ cho ăn. Là tại sao?

Vì khi bệnh vừa mạnh, ruột và bao-

người vào mới lấm xăn-xa. Mà thành ra cả hai phần trong đoàn thanh niên Nam-Việt đều là «hạt cải-lương hết!»

Ồ! phải chi từ ngày cuộc cải-lương khởi phát, mà biết bắt chước theo cái đầu hay của người. Là mong trau-giỏi trí-thức cho quốc-dân thì có đầu đến ngày nay mà từ thốn-quê cho đến thị-thành; phần nhiều đều bị truyền-nhiệm cái bệnh «lính» mà năng y vô vật liệu đó chi!!!

Mai-Lang-Quê.

Thờ ư

Cãnthơ

AN TRÒM CHỢ PHÙ-LỊCH

Đêm 12 rạng mạt Juin rồi đây, lúc 12 giờ khuya tên-van-Dinh bếp police đi lữn vừa đi ngang nhà ông Cò xây gặp 2 người, mặt đồ đen ở đường cầu đò-hơi (ac a moteur) đi xuống miệt nhà-thương. Thấy canh khuya mà 2 người đó bộ dạng đáng nghi là gian-mạnh, bếp Dinh kêu truyệt 2 người lại hỏi giấy thuế-thần và canh khuya đi có ợc gì? Lúc đứng lại, bếp Dinh thấy người thờ háo-hên dường như bị trượt chạy một vạy thì càng nghi là an trộm.... 2 tên này đứng lại (bếp Dìh cũng không ngờ đều chi mà đề phòng) — đưa đứng sau thừa cơ nhẩy ló chém vào mặt bếp Dinh một dao, ép Dinh tới hỏa tam tinh té nhào xuống đất — 2 tên gian manh chạy mất....

Chứng tình lại đượ, bếp Dinh tri họ tên thì chứng nó ả biến đi đời nào đâu rồi.... Kiểm gì đượ!?! — Thôi, vô nhà thương xin bó y tích lại.

Có lẽ kẻ bề trên ghi công cho bếp Dinh; vì phần sự mà phải bị thương, may chứt rạ lột tròng con mắt mới là tội nghiệp cho....

Đừng lại.... canh khuya đi chuyên gì? Bếp Dinh hỏi giả hai tháng ni.... Thừa cơ cậu bếp hông gìn giữ.... Chém sả một đại lâu như phi....

Tuông Đĩnh

CHẠY VƯỢT, CĂNG CHẾT NGƯỜI

Ngày 12 Juin 1926 độ lúc 12 giờ trưa một cái xe hơi tên «Amilea» của M. L. X. ở Cãnthơ, bị Giỏi là sếp phở cầm bánh ở Cãnthơ chạy vô Rạchgiá. Khi xe chạy đến Ba-làng (làng Tân-thạnh-dông) đến một khúc đường kìa chúi cho tên Nguyễn-văn-Sanh tác chừng 55 tuổi, đang bưng cái cà-ran ở trên nhà đi xuống bên, vừa đi ngang giữa đường, thì xe «Amilea» cũng vừa lúi đến mấp trời chạy đã mau lại gần nhau qua, nên tránh không đượ phải cằng tên Sanh té nhào hề ợc và bị nhiều vít tích dầy mình; còn cái xe lại rầu tuốc vô lẽ đường đụng nhàn cây phải móp bư khúc đầu. (Thiệt là xe lúc đó trớn chạy mạnh lắm) — Lập tức chớ tên Sanh ra nhà thương Cãnthơ, quan thầy lo cứu cấp; nhưng mà bởi tên Sanh tuổi đã trọng rồi, lại bị cằng nặng nề sợ, hàm mình nhiều chỗ nặng-nề, hết biết nói năng gì đượ, cứ nằm thiếp thiếp hôn hoa, hơi thở hơi-hóp, quan thầy mổ sửa cái sơ lại và bần bó vít tích, song qua đến 8 giờ tối ngày đó thì Nguyễn-văn-Sanh đã tác hơi tại nhà-thương Cãnthơ — Ông oan lành mạng...!

Việc này có hội Gãràng lấy ềnquele giải vô Tôs.

Nghe đầu: vụ này người vợ tên

lữ (1) còn yếu, nếu ăn cơm, bao-tử còn mệt, cảm-không tiêu thì bệnh phải trở lại, không lạ chi.

Bệnh thiên-thời nhâm mùa mưa

Trong mùa mưa cũng có bệnh Thiên-thời, nhưng mà nhẹ; trong khi (1-v) yếu, ăn bọy trảng thực, nó bắt la chảy không nữa, mau mau uống tám viên thuốc này thì hết tức thì. Trong khi đờ quã, hoặc đang làm công mệt quá kể ăn cơm liền cũng bị bệnh Thiên-thời. Nhưng Thiên-thời này không là mữa; nó lại sanh ra tức ngực, mau mau uống năm viên thuốc này thì hết tức thì.

Thôi, tôi xin kính vấn tất vạt câu luận về bệnh Thiên-thời và giải bài thuốc này cho chư quí-vị đặng hiểu rõ, cầu xin lực-châu chư quàn từ đặng nghĩ luận chế khen, bởi tôi muốn tỏ ra đây mà cứu nhà nghèo ở cách xa chợ và xa thầy thuốc, vì nhiều người hay than, bởi nghèo và ở xa nên không thể chạy thuốc cho kịp, phải để bệnh chết một cách rất thảm thương.

Nguyễn-Hư-Đặc
Conseiller Municipal,
Cholon.

Sanh, nghi vì chồng mình cái phần vãn-vôi, dầu cho thừa kiện ngã-lẽ ra thì chồng mình cũng không thể sống lại đượ.—Và lại người chủ xe là M. L. X. là tay giàu có, mình muốn chồng cứ với va, min' nghèo và liáu, đã biết: nhưn có lý bất cớ; nhưng mà: đời này là đời kim tiền: đa kim ngân e có khi cũng ngưng hoạt lệ... chỉ bằng: mình khéo tinh lẹ cũng đượ nên việc....

Nghi vậy: chi là bèn lởi nhà M.L.X nói phần rui ro của chồng chi ta, tuấn-thời đã đến, chết về nông nổi thãm khổ đó, vậy xin người đem lòng thương xót phận chồng tôi oan mạng như thế và phần mẹ con tôi và bua cui các làm chi không nời, xin rộng lòng cho tôi 300\$, trước đặng sắm lễ vật mai táng chồng tôi sau còn lại mẹ con tôi nuôi dưỡng lấy nhau.—Cũng khá khen cho M.L.X. có lòng nhưn đức, chẳng những là 300\$ theo lởi xin của người vợ tên Sanh; mà M.L.X. cho trọn 400\$ lại chịu tiền chôn cất nữa là khác.

Hai đàng ưng lòng hài-nại tự-thuận—Thế thì: liên cáo hát nại, bị cáo vô cang....—Huê..!

Oai-Pương

Phước-Long

MỘT ÔNG QUAN, ĐANG KINH MẾN

Từ ngày quan chủ quận là Đinh văn-Hiến, đặc lệnh đến lãnh quyền trấn nhậm tại quận Phướclong đến nay đã gần tròn ba năm, chúng tôi là dân trong quận của ngài đều hết lòng cảm ội ơn đức của ngài dạy dỗ. Sự thanh liêm ngài hay khắp ngọn xuân phong chơn chánh rười đều như luồng hồng vô, khắp trong quận đủ hết lòng lòng chúng gọi ơn ứn đứn. Tánh tình ngài ăn ở rất nên từ hòa, trên vì nước dưới vì dân, khẩn khẩn lòng chẳng kiêu chẳng lãn.

Từ ngày ngài đão trấn đến nay, thì ngài lấy hết tâm nhiệt thành, mà sửa soạn theo phần trách nhiệm, Ngài lo mở mang phố cái chợ thuốc về trong quận của ngài; như chợ Ngũ-năm (Vinhquoi) chợ Vinh-phủ (Phướclong), ngài thôi thúc cải phố toàn là ngôi gạch, ngay nhau một hàng coi ra rất nên xinh lịch, chợ Ngũ-năm có cái nhà nhòm cho người mua bán thành-thời, lại xin không cho góp tiền chớ và tiền bên nước cũng không, ghe thương buôn rất nên đông đảo, ban đêm đèn thấp từ gần, chúng quanli đường chợ ngài xin đồ đất đỏ, đi chẳng lấm chơn, lại có trường học cũng bằng ngôi liền đường cho học trò đi học.

Còn chợ Vinhphủ (Phướclong) cũng là phố xá, và đèn thấp gần gần. Ngài có xin cho làng Phước-long sung tu một cánh đình thần lấy làm sung mãn lại có nhà diên-tin thông thương.

Lời đồn dài chẳng lảm, thì ngài sẽ xin cải nhà-thương lại Phướclong mà cứu người bệnh hoạn.... Vì chớ Phướclong là quận mới sơ khai trước đây còn rừng hoang cỏ rậm, khi ban sơ nhờ có quan chủ quận là Nguyễn-tích-Kim đến trấn, ngài cũng hết lòng mở mang bề lãn hóa. Đặng mấy năm ngài đặc lệnh đi đi chỗ khác, nên bề tạo tác cũng chưa đặng hườn thành, kể quan chủ quận hiện thời là ông Đinh-văn-Hiến đão trấn, ngài thấy trong quận còn nhiều đờ sửa

AI MA DUNG
THUOC HUON
của ông
Lương y DEHAUT
mà XỎ
thì chẳng cần chi phải
CỦ' ĂN
và an dưỡng trong phòng.
Thuốc huon này để uống làm và đi
màu đỏ lại sẽ rất êm thắm.

Bán tại
Nhà Ông Lương y DEHAUT,
147, Faub. St. Denis, Paris,
và khắp trong các tiệm thuốc
đều có bán.

đoạn tạo tác, nên ngài lấy hết tâm nhiệt thành chẳng ngại khó nhọc, thức khuya dậy sớm, mỗi buổi ban mai chứng 5 giờ sáng thì ngài có đi giải giọc theo phố mà dạy bảo theo cách vệ-sanh thanh khiết cho dân chúng khỏi vương bệnh hoạn.

Còn việc chánh-trị thì ngài lấy bực thanh liêm xử đoán noi theo luật pháp tàn-trào. Thiệt là chẳng ứng 4 chữ Công-bình chánh-trực, mỗi việc ngài chẳng muốn để cho nhọc lòng quan trên, có việc chi thì ngài lấy lòng thành thật mà giải hòa cho êm thuận mà thôi.

Bởi ngài sống sáng siêng-năng, nên thường thấy mỗi đêm 11, 12 giờ khuya mà ngài còn ngồi bureau làm việc.

Bởi ngài thanh liêm nên trong quận Phướclong đều khâm phục, và như ơn gọi nhuần của ngài rải khắp, nên mùa màng thanh mậu, bá nghệ phát minh, quân-gian là chẳng dám lấy lừng lẻo hành đến mà phá hại dân lành.

Trong năm 1925 tại làng Vinhtrường (Đườngđào) quận Longmỹ có xảy ra một đám ăn cướp, ban ngày tại nhà xứ Giỏi có súng ống khí nghệ, tài gia khai mất hơn (100.000, \$00) nhờ ngài xin lính mật-thám đến bắt quân cường đàng chẳng sót một tên; bởi đó kẻ nòng nghiệp nhờ ơn bố đức của ngài. Chúng tôi là dân trong quận thấy ông chủ quận là Đinh-văn-Hiến rất nên mẫn cảm, lo đều công ích, hai vai gánh nặng, chúng tôi mong cho ngài trấn quận này đượ lâu dài thì chúng tôi lấy làm hân hạnh.

Nguyễn-Kế-Tuê

Province de Soctrang

Avis D'adjudication

Lieu, date et heure de l'adjudication: Bureaux de l'Inspection de Soctrang, le 22 Juin 1926, à neuf heures du matin.

Objet: Fourniture de rations journalières nécessaires à la nourriture des prisonniers pendant le 2e trimestre 1926.

Importance approximative: 5.000 \$00

Cautionnements provisoires et définitifs: 125 \$00 et 2.400 \$00

Bureaux où le cahier des charges peut être consulté: Bureaux de l'Inspection de Soctrang, et 4e Bureau du Gouvernement de la Cochinchine à Saigon.

LỜI RAO

Kính lởi cũng quan khách đặng tường:

Tôi mới dọn một cái nhà ngủ để hiệu là: HOTEL TRẦN-ĐẤT (Nghĩa lởi khách lâu) môn bài 26, đường kính lập Delanoue ở gần nhà hát bóng Casino, châu-thành Cãnthơ. Có đờn mười sáu cái phòng sạch sẽ, khoản khoản và đẹp đẽ lắm. Trong mỗi cái phòng có đờn chương điện đặng kêu bđi; tại nhà ngủ có telephone số 16, tiện bề cho quan khách chuyện vắng với người quen ở xa; có bàn cơm lữ. Bởi thiệt thà và có lễ nghi.

Vậy xin quan khách có dịp ghé nghỉ một chuyến thì biết, chớ tôi không dám bảo chưởi nhiều lời.

Nay kính,

HOTEL TRẦN-ĐẤT, Cãnthơ-Ville

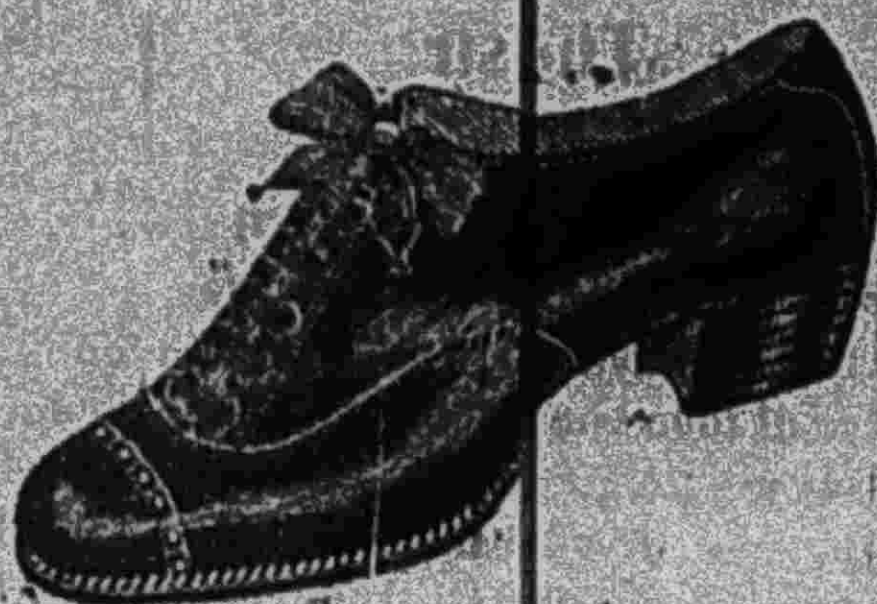
Fondée en 1918

THUẬN THANH

BOUTIER - CHAPELIER
7, Rue des Calottes - HANOI

Khả năng Qui-vi đáng kể, tiệm tôi đóng giày tây, da và làm nên nhiều kiểu đẹp, giá hạ, xin chú ý đến chi tiết. Bàn sẽ giá thực tế.

Chủ-tiệm NGUYỄN-TIẾN-NAM, kính mời:
CATALOGUE FRANCO SUR DEMANDE

Sách mới lại

Kim Vân Kiều giải nghĩa mỗi cuốn 0.3
 Nhị độ Mai 0.40
 Gia phả 0.40
 Một nàng nhà trò 0.70
 Về Saigou 0.10
 Về máy bay 0.1
 Cung oán 0.1

Kim-Vân-Kiều, Cung-Oán, Kim-Thọ-kỳ-duyên là những tác phẩm rất có tiếng xưa nay, văn chương tuyệt vời, tình tứ thâm trầm, tác giả là những tay trứ-đạo hàng đầu của văn chương ta. Những người ham đọc sách nên mua mà xem lấy là những sách văn chương về đường và chương vừa có lợi về đường đạo đức.

Ai muốn mua xin chờ thư đến cho:
"AN-QUAN AN-A CANTHO"

Cuộc đánh số Panama

Đóng trước 20 quang có phước trúng được
500000 quang

Ai muốn thử số mạng, không biết chừng mình được trở nên giàu có liền là mình đánh số Panama, mình mua mandat đóng tiền đầu 20 quang, sau 10 tháng đóng 30 quang, đóng 10 tháng thì kết quả. Khi mình đóng 20 quang đầu thì Công-ty số sẽ gửi cho mình một vài số để mình đứng làm chủ, được tới kỳ số sẽ mình dò coi họa may trúng mà lãnh tiền. Số Panama chẳng trước 10 tháng nào cũng phải trúng từ 500.000 quang, 250.000—100.000—40.000—5.000—2.000—1.000—chốt hết là 400 quang.

Một năm số ra 4 kỳ: 15 Février, 15 Mai, 15 Août, 15 Novembre. Mỗi lần số ra rồi, Công-ty sẽ gửi đến cho mình một cái bản kê những số đã ra cho mình dò số của mình.

Cả thầy cho trúng 200 triệu quang.
Ai muốn thử số mạng làm giàu trong nháy mắt thì mua mandat 20 quang đóng cho BANQUE DE CREDIT COLONIAL, RUE PAPERE, MARSEILLE, (FRANCE), còn sau sẽ đóng 10 tháng mỗi tháng 30 quang nữa. Trừ số lại có biết chừng đâu, nên làm thử lần 1.

CHAMPAGNE IRROY

Là thứ Champagne ngon vô song

Có bán lẻ tại TRUNG-CHAU LỮ-QUAN
18 Boulevard Delanoue CANTHO

Mỗi ve 3\$00

Vì nào muốn mua nguyên thùng xin viết thư cho Mr ĐO-VAN-Y CANTHO mà thương nghị.

GÂY MÔN

THUỐC SIROP de
DESCHIENS
có huyết tố

Làm cho Sang tạo máu men, đây là một vi thuốc của các Lương-y trứ danh. Thuốc này làm cho máu tươi và có thể chữa bệnh thiếu máu. Các nhà thuốc tại Paris đã được cấp bằng sáng chế.

"Le Livre de la Terre"

Đây là tài liệu quý giá mới xuất bản tại An-Hà-An-quan CANTHO. Tác giả ông Le Nestour đến điền ở Rachgié. Ông Le Nestour qua Nam-kỳ ta trót 30 năm nay, trước làm quan sau ăn sĩ qui điểu và lập nghiệp tại Hou Tre thuộc địa lịch sử.

Trong sách này ông bàn về cách trồng cây, trồng bông lập vườn cách nuôi gia súc vật, cách làm nhà cửa. Ông bàn đến vấn đề nào cũng rõ ràng làm cho biết là một người rất rành rả, rất kinh nghiệm. Học sách ông ai ai cũng có thể học thêm nhiều việc có ích, mà nhất là mấy nhà nông gia Annam ta lại càng nên học sách này.

Đất Nam-kỳ ta là đất phì nhiêu, thế mà ngoài việc làm ruộng thì ít ai biết trồng cây trồng rau, hoặc nuôi gia súc vật nào mà thu hoạch lợi cho nhiều cũng như bên nước Pháp vậy. Ông Le Nestour trót rành rành mấy chục năm nay, ông mới lập vườn, nhà nuôi súc vật mà làm giàu to. Ta nên học sách này cho biết cách thế ông lập nghiệp ra thế nào.

Sách này
Có bán tại An-Hà-An-quan CANTHO

Cách Vệ sanh của đàn bà và chứng đau lưng

Người đàn-bà, lúc kinh nguyệt không đều thường có nước đi vàng, mỗi ngày hồi hộp, hay rung, hái-hoải xương cốt như đứt, như là buổi sớm mai khi thức dậy; có người sau khi sanh thay hay đi-dưới, vẹo-bẻ, sưng mí dưới mắt mắt và hai cái ống chơn lại khi có tuổi tác thì hay ho, xói-ra nóng-nảy chong mắt, nặng trĩu 2 ống chơn. Những người đàn-bà có mấy chứng đó thì phải cấp trị bộ phận 2 trái cột thì hết được. Bất cứ lứa tuổi, nhỏ tuổi hay đau lưng và đau mấy chứng đó là bởi nước tiểu của mình không được tinh hảo vì 2 trái cột yếu và không được mạnh giỏi.

Có thứ thuốc hoàn kieu là PILULE FOSTER trị mấy chứng đó rất hiệu nghiệm như mỗi, đau lưng, sưng mắt, sưng mắt có v.v. đều trị được hết.
Thuốc này bảo chế tại Spécialité Foster, 25 rue St Ferdinand, Paris 47.
Có bán trong các nhà thuốc tây

TENTEZ LA FORTUNE

ouvrez lui votre porte

Danh số Panama được làm giàu

Đóng 15 quang trước, có phước trúng được
500.000 quang

Mua mandat gửi trước 15 quang, sau gửi mỗi tháng 20 quang trong 16 tháng thì đủ. Khi Công-ty số Panama được 15 quang trước thì sẽ gửi cho mình một cái số để cho mình làm chủ, được tới kỳ số sẽ mình dò coi số mình có trúng không! Số Panama chẳng trước 10 tháng nào cũng trúng từ 500.000 quang tới 1.000 còn nhỏ hơn hết là 400 quang.

Đây là một cuộc đánh số có lợi nhiều không biết chừng nào, đâu biết gì được lợi, cũng không mất tiền vốn của mình.

Cả thầy cho trúng 200 triệu quang.— Mỗi năm số ra làm 4 kỳ: 15 Février, 15 Mai, 15 Août và 15 Novembre. Mỗi lần số ra rồi, Công-ty sẽ gửi cho mình một cái bản kê các số đã ra, được mình dò số mình.

Ai muốn thử số phần mình, có khi gặp vận may trời nhỏ phước bất đầu hãy mua mandat gửi trước 15 quang cho nhà:

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papere 8, Marseille (France)
còn sau đóng 16 tháng, mỗi tháng 20 quang, thì mình được làm chủ với nhiều cái số của mình mà chờ ngày trúng lãnh tiền.

BISCUITS QUOC-NU

Bánh này là của thợ Annam ta làm ra, ăn ngon, mát lịm lịm, đã làm được, không kém gì bánh tây, mà giá rẻ hơn nhiều. Mỗi hộp chỉ có 0.55. Xưa quí vị mua ăn thử thì mới biết bánh này làm rất tinh khiết và hy-vọng. Mua bánh Quốc-Nữ: tức là giúp cho người đồng-bang mau lên phát triển công-nghệ.

Có trữ bán tại
TRUNG-CHAU LỮ-QUAN CANTHO
và AN-HÀ AN-QUAN CANTHO

TIỂU-THUYẾT GIÁT MỘNG PHI THƯỜNG

Tác-giả MAI-LANG-QUÊ
Biệt hiệu là Thiệu-Hoa
(TIẾP THEO)

Quan lương-y nói đến đây, tôi liền chạy từ ngoài, rồi trở bước ra đường nháy mắt xe kéo thúc xa-phu chạy về tay mặt-thăm mà thuật hết đầu đuôi cho ông "Sếp" nghe. Nghe xong đoạn ông liền sai tôi dẫn đường đến nhà bắt tay mấy mạng kẻ sau đây:
Chánh-phạm: Vương-hoành,
Xai-mưu: Vô-thị (Bà huyện Trấn...)
Bộ hạ: Tr. Khos, Sáu Liễu, Bảy Tý và năm Thằng, và một cái lũ-thi của tám người, cộng lại là bảy người, đều công hết mà điệu về bát mặt-thăm đóng hầu làm quan thanh-trà: Lãnh tay, nên tôi liền xin phép ông "Sếp" đóng vào đường. Đường mà thăm năng Hoàng-Yến. Vì sách công lao khổ, thì tôi nhờ ông?

mới động thoát thân mà nó tróc Vương-Hoành đang. Ông "Sếp" nói: Công việc này ghê, mà có lợi càng cao. Vậy thấy bảy lập tức mau đi thăm người cho chúng. Tôi cảm ơn ông, rồi ra đường chạy xe kéo làm chơn thẳng đến đường-dương mà thăm năng Hoàng-Yến. Rồi thay, quá giờ đi cửa đóng, sáng thế tôi liền trở về nhà mà dùng cơm.
Quan chiến lại, thì nhấm giờ quan thanh-trà gọi họ tên Vương-Hoành, nên tôi phải đến tạ tội mà đổi-việc. Trước hết ngài kêu Vương-hoành và gọi họ mà hỏi tên họ, họ họ-nhật.
Vương-Hoành khai:—Bẩm tôi tên Ngô Văn-Hoành, tục kêu là Vương-Hoành, ở trước cho ông huyện Trấn-hữu-Phủ.
QUAN THANH-TRÀ.—Người phía này: người ở trước với quan huyện Trấn-hữu-Phủ mà người có công thiệp đến dự mặt-bạc của người không?
Vương-Hoành.—Thưa không.
QUAN THANH-TRÀ.—Đừng chối! người công dự biết chỗ này là chỗ nào rồi, nếu người có gian dối thì ta cứ bắt

phần mà thi hành. Ta hỏi người nói không, vậy chờ nhấm lời chỉ mà người nói cũng Vô-thị ở trong nhà-xát đất thánh đó, người của ông chúng?
Vương-Hoành.—Thưa, tôi chẳng có bước chơn đến nhà xát đất khi nào hết. Nhưng (âu quan lớn hỏi, thì tôi chẳng biết đâu mà trả lời ông. Vì tôi không có làm. Quan thanh-trà nghe Vương-Hoành nói thì dạy qua mà hỏi lại rằng: Thấy phân Vương-Hoành có công dự trong vụ 80.000 đồng bạc của quan huyện Trấn, đâu thấy có bằng chứng nào phân ông thế?
Trước hết, tôi xin lấy hai phát súng lục liền mà tôi đã bằng trước Vương-Hoành ở dưới hầm ra nói chuyện, nếu Vương-Hoành có thể mà làm cho hai vít ấy mất đi. Thì tôi xin ông tội, bằng hai đầu đũa mà còn thì từ-nhiên đó là ta g-chúng của tôi vậy!
QUAN THANH-TRÀ.—Đào, Vương-Hoành là người ngay, thì hãy coi áo ra coi? Vương-Hoành vung tay áo ra, thì quả có một vít nơi nách tay và một vít khác nơi vai, ấy là tang áo rõ ràng Vương-Hoành không thể nào chối được.

Quan Thanh-trà hỏi tôi:—Nào, thấy của tôi chỉ mà buộc tội cho Vương-Hoành thì hãy phân trước mặt nó đây. Vì những lời nó khai trên kia, thì tôi nhiều số là lừa đảo lỵ.
—Thưa ngài, Vương-hoành công vụ tôi bày mấy mớ bí nhiệm mà phá bại người lạc. Bất mật thám là người thay mặt cho nhà-nước, chỉ nghĩa là một tên cướp mướn khản-cự lực thái-binh. Nếu nơi bày phòn giam kẻ nghịch, mà kẻ nghịch này chính là tôi. Thì đó rõ tội lỗi của hắn và thế nào rồi. Còn như về vụ 80.000 đồng bạc của quan-huyện Trấn đã mất thì công là Vương—"oanh" nữa chứ không ai. Vì theo lời tôi đã phân công ngài, lúc tôi gặp Vô-thị và Vương-Hoành đang bộ đầu ở trong nhà xát đất-thánh ấy. Thì có thể đoán chừng là gặp đám bọn này dụng mưu đoạt của người, mà lại còn làm cho lính máu mà người, phải thua nhau, tranh nhau, và nghi kỵ cùng nhau, rồi biết đâu, một ngày kia, của của người anh trước hay bị chiếm thì có phải là tội lỗi của họ mà người-vực?

ông cấp đám loan rầy chằng? Đấy vậy mà thấy hai Trấn-tại C (là người ngay, tại mặt vòng lao-lỵ, còn cấp đám phò này là đưa gian, mà được hưởng của nhiều, thì ngoài người, thì có đám chiếm theo luật xưa mà xử (lưu) lại chúng về cho thỏa lòng thấy Trấn-tại-Chiến-không? Tôi vì sự-giáo quản lương-liền mà ông không nói luôn đến đây, thì trong đám phàm chơn có một đứa ứng lên nói rằng: Phải làm, đáng làm. Bẩm thấy công vụ ông như thế tội của Quan thanh-trà, ông "Sếp" và chúng tôi coi lại thì ta là Bảy Tý. Quan thanh-trà hỏi: Tại sao mà người gọi rằng ch ra đã tội?
Bảy Tý.—Bẩm quan-lớn, ngoài ta những tội của chúng nó làm mà đã kể rồi, thì chúng nó còn công vụ về tội dùng thế-lực mà áp chế tôi và xử-buộc tôi phải làm bộ hạ chúng nó, tung-bắn nhiều đứa tăng-ác còn bực dự làm bạc của ông huyện Trấn. 1 nữa kia.

(Sau sẽ tiếp)

